

LATVIJAS PSR ZINĀTNU AKADEMIJA

NORĀDĪJUMI
PAR CITVALODU IPAŠVĀRDU
PAREIZRAKSTĪBU
UN PAREIZRUNU
LATVIEŠU LITERĀRAJĀ
VALODĀ

II

ČEHU UN SLOVAĶU IPAŠVĀRDI

LATVIJAS PSR ZINĀTNU AKADEMIJAS IZDEVNIECĪBA

LATVIJAS PSR ZINĀTNU AKADEMIJA
VALODAS UN LITERATORAS INSTITĀTS

NORĀDIJUMI
PAR CITVALODU IPAŠVĀRDU
PAREIZRAKSTIBU UN PAREIZRUN
LATVIEŠU LITERĀRAJĀ VALODĀ

II

ČEHU UN SLOVAKU VALODAS IPAŠVĀRDI

Sastādījis G. Mackevis

LATVIJAS PSR ZINĀTNU AKADEMIJAS
IZDEVNIECTĪBA
RĪGA 1961

I. VISPARĪGI NORĀDĪJUMI

1. §. Šajā biļetenā sakopoti norādījumi, kā latviešu valodā rakstīt un izrunāt čehu un slovaku īpašvārdus — ģeografiskos nosaukumus un personvārdus (vārdus un uzvārdus). Pēc šiem norādījumiem latviešu valodā rakstāmi un runājami čehu un slovaku īpašvārdi, ko lieto Čehoslovakijs Socialistiskās Republikas teritorijā.

Čehu un slovaku valodas ir ļoti tuvas viena otrai. Līdz 19. gs. slovaku valoda būtibā bija čehu valodas dialekts, un tikai pagājušā gadsimta vidū tā ir izveidojusies par literāru valodu. Slovaku valoda ir arhaiskāka par čehu valodu; tā zināmā mērā saistīta ar austrum- un arī dienvidslavu valodām. Slovaku valodā runā ap 3 miljoni cilvēku.

Par atsevišķu slovaku valodas īpatnību atdarināšanu latviešu valodā instrukcijā būs īpaši norādījumi.

2. §. Biļetens izstrādāts, pamatojoties 1) uz čehu un slovaku literārās valodas izrunas normām, 2) uz attiecīgo čehu un slovaku valodas skaņu atbilstību latviešu valodas skaņām un 3) uz latviešu valodas tradīcijām čehu un slovaku īpašvārdu atdarināšanā.

Čehu un slovaku īpašvārdu atdarināšanai izmantojama latviešu valodas rakstība un skaņu sistēma. To čehu un slovaku valodas burtu un skaņu vietā, kuru nav latviešu valodā, lietojami latviešu valodas burti un skaņas, kas aptuveni atbilst čehu un slovaku valodas skaņām. Piemēram, čehu *y*-skaņa latviešu valodā aizstājama ar *i*-skaņu (*Rybany* — *Ribani*), čehu *ř*-skaņa —

ar *rž* vai *rš*-skaņu (*Dvořák* — *Dvoržaks*, *Křesin* — *Krše-sina*)¹ utt.

Latviešu valodas fonētiskā sistēma ļauj samērā precīzi atdarināt čehu un slovaku īpašvārdū skaņu sastāvu, skaņu kvantitāti un vārda akcentu.

3. §. Čehu un slovaku valodā ir daži īpašvārdi, kuru cilme meklējama kādā citā valodā (sevišķi vācu valodā). Svešos īpašvārdus čehi un slovaki dažkārt raksta pēc to rakstības oriģinālvalodā, bet izrunā saskaņā ar čehu un slovaku valodas izrunas normām. Piemēram, *Gottwald* — *Gotvalds*.

4. §. Fonētiskajai transkripcijai šajā biļetenā izmantoti latviešu alfabēta burti. Tikai dažos gadījumos lietotas latviešu un starptautiskās fonētiskās transkripcijas zīmes.

Tālāk doti tikai tie fonētiskie apzīmējumi, kas atšķiras no latviešu ortografijsā lietotajiem burtiem:

- (‘) aiz burta augšā apzīmē skaņu palatalizāciju,
- (je) čehu un slovaku ě,
- (ō) garais o,
- (x) velārais h („ach — Laut“)
- [h] guturālais h.

Tekstā visi skaņu apzīmējumi rakstīti kvadrātiekvās. Gadījumos, kad jāparāda vienas skaņas izruna, kvadrātiekvās rakstīts tikai šās skaņas apzīmējums, pārējos gadījumos, kad jāparāda divu vai vairāku skaņu izruna, kvadrātiekvās rakstīts viss vārds.

5. §. Lai pēc iespējas precīzāk atdarinātu čehu un slovaku īpašvārdus latviešu valodā, lietojami šādi avoti: Čehoslovakijas Republikā izdotās oficiālās kartes, atlanti, vietvārdū saraksti, kā arī plašāki leksikoni un konversācijas vārdnīcas čehu un slovaku valodā un pareizrakstības vārdnīcas.

6. §. Šajā biļetenā visos tais gadījumos, kad krievu valodā čehu un slovaku valodas skaņas rakstos apzīmētas ar citiem burtiem nekā latviešu valodā, ir attiecīgā piezīme.

¹ Skat. 54. §.

II. ČEHU UN SLOVAKU VALODAS ĪPAŠVĀRDU ATDARINĀŠANAS NOTEIKUMI

A. Čehu alfabēts

7. §. Čehu alfabēts ir šāds: Aaá, Bb, Cc, Čč, Dd, Ďď', Eeéě, Ff, Gg, Hh, Ch, ch, Iií, Jj, Kk, Ll, Mm, Nnň, Ooó, Pp, Qq, Rr, Řř, Ss, Šš, TtTt', Uuúú, Vv, Ww, Xx, Yyý, Zz, Žž.

B. Slovaku alfabēts

8. §. Slovaku alfabēts ir šāds: Aaáä, Bb, Cc, Čč, Dd, Ďď', dz, dž, Eeéě, Ff, Gg, Hh, Chch, Iií, Jj, Kk, Llł'i, Mm, Nnň, Ooóô, Pp, Rrř, Ss, Šš, ĚTtłt', Uuú, Vv, Ww, Xx, Yyý, Zz, Žž.

Čehu un slovaku ortografija diezgan precīzi attēlo vārda skaņu sastāvu un skaņu kvantitāti.

C. Akcents un intonācija

9. §. Vārda uzsvars čehu un slovaku valodā tāpat kā latviešu valodā ir vienmēr pirmajā zilbē.

Īpašvārdos, kas sākas ar vienzilbīgu prievārdu, uzsvars bieži vien pārvietojas uz prievārdu, bet nākamais vārds tiek izrunāts bez uzsvara.

*Na Borkách — Naborkāha
Nad Novým — Nadnovīma
U Potoka — Upotoka*

Šie vārdi tiek izrunāti kā viens vārds ar uzsvaru uz prievārda un latviski rakstāmi kopā.

10. §. Atdarināto čehu un slovaku īpašvārdu garās zilbes izrunājamas ar stiepto vai krītošo intonāciju, bet ne ar lauzto intonāciju, piemēram, *Prāga*, *Štāmekš* ^{pv¹}. Par to, ar kādu intonāciju izrunāt katru vārdu, pagaidām pētījumu nav.

D. Skaņu atdarināšana rakstībā un izrunā

1. Patskaņi

a) P a t s k a n u k v a n t i t ā t e

11. §. Čehu un slovaku valodā šķir īisos un garos patskaņus. Patskaņu garumu apzīmē ar akūtu [á], [é], [í], [ý], [ú], [ó]. Čehu un slovāku garie patskaņi atdarināmi ar latviešu garajiem patskaņiem [ā], [ē], [ī], [ī], [ū], [ō]. Čehu [ú] skaņa transkribējama ar [ū]

<i>Dolní Ujezd</i>	—	<i>Dolni Ūjezda</i>
<i>Nižný Slavkov</i>	—	<i>Nižni Slavkova</i>
<i>Hůrka</i>	—	<i>Hürka</i>

Garie patskaņi atdarinātā latviešu īpašvārda beigās saīsināmi, piem., *Krásná* — *Krāsna*.

b) A t s e v i š k u p a t s k a n u a t d a r i n ā š a n a

12. §. Čehu un slovaku *a* [a] atdarināms latviešu valodā ar *a*.

<i>Kladno</i>	—	<i>Kladno</i>
<i>Svatava</i>	—	<i>Svatava</i>
<i>Vltava</i>	—	<i>Vltava</i>
<i>Amos</i> <i>pv</i>	—	<i>Amoss</i>
<i>Slavik</i> <i>pv</i>	—	<i>Slaviks</i>
<i>Kropač</i> <i>pv</i>	—	<i>Kropačs</i>

¹ Ar *pv* apzīmēti personvārdi. Vārdi bez minētā apzīmējuma ir ģeografiskie nosaukumi.

13. §. Čehu un slovaku á [ā] atdarināms latviešu valodā ar ā.

Krásná	— Krāsna
Velká Biteš	— Velka Biteša
Horák pv	— Horāks
Horálek pv	— Horāleks
Jiráček pv	— Jirāčeks

P i e z ī m e. Vārds *Praha* kā izņēmums saskaņā ar tradicionālo rakstību latviski rakstāms *Prāga* ar garo ā, lai gan čehu rakstībā nav á.

14. §. Slovaku ď [ē] atdarināms latviešu valodā ar ē.
Turčianský Svätý Anton — *Turčanski Svēti Antona*

15. §. Čehu un slovaku e [e] atdarināms latviešu valodā ar e.

Ervěnice	— Ervenice
Cebiv	— Cebiva
Lomnice	— Lomnice
Beneš pv	— Benešs
Česal pv	— Česals
Janaček pv	— Janačeks

16. §. Čehu un slovaku ě [je] atdarināms latviešu valodā ar e. Skaņa ě mīkstina iepriekšējo līdzskani.

Měčín [mječin]	— Mēčina
Němčice [n̄jemčice]	— Nemčice
Čekyně [čekinjē]	— Čekiņe
Franěk pv [franjek]	— Franěks
Květoslava pv [kvjetoslava]	— Kvetoslava
Zdeněk pv (zdeňek)	— Zdeņeks

17. §. Čehu un slovaku é [ē] atdarināms latviešu valodā ar ē.

Véra pv	— Vēra
Svéraz	— Sveraza

P i e z ī m e. e-skaņa (tāpat arī é un ě) čehu un slovaku valodā vienmēr tiek izrunāta šauri.

18. §. Čehu un slovaku i [i] atdarināms latviešu valodā ar i.

Ivanovice	— Ivanovice
Tiškov	— Tiškova

<i>Nihov</i>	— <i>Nihova</i>
<i>Miloš</i> pv	— <i>Milošs</i>
<i>Miloslav</i> pv	— <i>Miloslags</i>
<i>Vlastislav</i> pv	— <i>Vlastislavs</i>

19. §. Čehu un slovaku *i* [i] atdarināms latviešu valodā ar *i*.

<i>Milčín</i>	— <i>Milčīna</i>
<i>Štitník</i>	— <i>Štitníka</i>
<i>Kníže</i> pv	— <i>Knīže</i>
<i>Lípa</i> pv	— <i>Līpa</i>

20. §. Čehu un slovaku *o* [o] atdarināms latviešu valodā ar īsu *o* (kā vārdā *komūna*).

<i>Olomouc</i>	— <i>Olomouca</i>
<i>Ostrov</i>	— <i>Ostrova</i>
<i>Sokolov</i>	— <i>Sokolova</i>
<i>Holeček</i> pv	— <i>Holečeks</i>
<i>Ondřej</i> pv	— <i>Ondržejs</i>
<i>Oktábec</i> pv	— <i>Oktābecs</i>

Piezīme. Čehu un slovaku *ó* atdarināms latviešu rakstībā ar *o*, bet izrunājams kā [ö]. Garais [ö] nav raksturīgs čehu un slovaku valodai un īpašvārdos sastopams ļoti reti.

21. §. Slovaku *ô* [uo] atdarināms latviešu rakstībā un izrunā ar divskani [uo] (kā vārdos *dot*).

<i>Potôcky</i>	— <i>Potočki</i> [potuočki]
<i>Pôtor</i>	— <i>Potora</i> [puotoral]

22. §. Čehu un slovaku *u* [u] atdarināms latviešu valodā ar *u*.

<i>Bubny</i>	— <i>Bubni</i>
<i>Bučovice</i>	— <i>Bučovice</i>
<i>Budejovice</i>	— <i>Budejovice</i>
<i>Bureš</i> pv	— <i>Burešs</i>
<i>Bezruč</i> pv	— <i>Bezručs</i>
<i>Hanuš</i> pv	— <i>Hanušs</i>

23. §. Čehu un slovaku *ú* [ü] atdarināms latviešu valodā ar *ū*.

<i>Turá Lúka</i>	— <i>Tura Lūka</i>
<i>Úsobi</i>	— <i>Ūsobi</i>

24. §. Čehu ú [ū] atdarināms latviešu valodā ar ū.

Králův Dvůr — *Krālūv Dvūra*
Kůrkova pv — *Kūrkova*

25. §. Čehu un slovaku y [i] atdarināms latviešu valodā ar i.

Kobyly — *Kobiļi*
Rybany — *Ribani*
Hynek pv — *Hineks*
Dyk pv — *Diks*

26. §. Čehu un slovaku ý [i] atdarināms latviešu valodā ar ī.

Bítýška — *Bītīška*
Nad Novým — *Nadnovīma*

Piezīme. Ja ý ir čehu un slovaku vīriešu uzvārdū galotnēs vai izskāņās, tad latviešu valodā to atdarina ar latviešu valodas galotnēm un izskapēm (pie kam ý garums netiek saglabāts). Iespējami divi gadījumi.

a) Ja čehu un slovaku uzvārdi beidzas ar -ný, -lý, -tý, -vý, -rý, -ký, tad latviešu valodā ý atdarina ar -ijs.

Pokorný — *Pokornijs*
Navotný — *Navotnijs*
Nejedlý — *Nejedlijs*
Zubatý — *Zubatijs*
Třesnohlavý — *Tr̄esnohlavijs*
Starý — *Starijs*
Široký — *Širokijs*

b) Ja čehu un slovaku uzvārdi beidzas ar -ský, -cký, tad latviešu valodā ý atdarina ar -is.

Komenský — *Komenškis*
Kopecký — *Kopeckis*
Čelakovský — *Čelakovskis*
Palacký — *Palackis*
Zápotocký — *Zāpotockis*

2. Divskāņi

27. §. Čehu un slovaku valodā sastopams divskanis *ou*, kas latviešu valodā atdarināms ar divskani [ou].

<i>Olomouc</i>	— <i>Olomouca</i>
<i>Ouvaly</i>	— <i>Ouvali</i>
<i>Outrata</i>	— <i>Outrata</i>

Piezīme par slovaku divskāņu transkribēšanu

28. §. Slovaku *ie* transkribējams kā *je*.

<i>Piešt'any</i>	— <i>Pještjani</i>
<i>Prievizda</i>	— <i>Prjevizda</i>
<i>Čierna</i>	— <i>Čjerna</i>

29. §. Slovaku *ia* un *iu* pēc līdzskāņiem (izņemot šņāceņus) transkribējams kā *ja*, *ju*, bet pēc šņāceņiem kā *a*, *u*.

<i>Hontianská Vrbica</i>	— <i>Hontjanska Vrbica</i>
<i>Rajčianka</i>	— <i>Rajčanka</i>
<i>Kalinčiakovo</i>	— <i>Kalinčakovo</i>

30. §. Vārdus *Dolná*, *Dolné*, *Horná*, *Horné*, *Nižná*, *Nižné*, *Vyšná*, *Vyšné* agrāk rakstīja ar *-ia* un *-ie* piem., *Dolnia*, *Dolnie*, *Hornia*, *Hornie*, *Nižnia*, *Nižnie*, *Vyšnia*, *Vyšnie*.

Izmantojot avotus ar veco slovaku rakstību, jāatdarina šie vārdi saskaņā ar mūsdienu ortografijas likumiem: *Dolná*, *Dolné*, *Horná*, *Horné*, t. i., *Dolna*, *Dolne*, *Horna*, *Horne* utt.

3. Līdzskāņi

31. §. Čehu valodā ir šādi līdzskāņi: [b], [c], [č], [d], [d'], [f], [g], [h], [ch], [j], [k], [l], [m], [n], [ň], [p], [r], [ř], [s], [š], [tl], [t'], [v], [z], [ž];

Slovaku valodā ir šādi līdzskāņi: [b], [c], [č], [d], [d'], [dz], [dž], [f], [g], [h], [ch], [j], [k], [l], [l'], [l̥], [i], [m], [n], [ň], [p], [r], [r'], [s], [š], [t], [t'], [v], [z], [ž].

32. §. Transkribējot Čehoslovakijas ģeografiskos nosaukumus un personvārdus latviešu valodā, jāievēro čehu un slovaku pareizrakstības tradīcijas. Saskaņā ar

tām saglabāti balsīgie līdzskāpi vārda beigās, ko izrunā nebalsīgi. Rakstībā netiek atspoguļota arī balsīgo līdzskāpu asimilācija nebalsīgo priekšā, kā arī nebalsīgo līdzskāpu asimilācija balsīgo priekšā, piemēram, *Slavkov* transkribējams kā *Slavkova* (izrunā *Slafkof*) utt. Atkāpšanās no čehu un slovaku ortografijs pieļaujama tikai vārdos ar čehu afrikātu ř, ko transkribē atkarībā no šīs skaņas pozīcijas (skat. 54. §.).

Hořovice — *Horžovice*
Zábřeh — *Zábržeha*

Bet: *Třebič* — *Tršebiča*
 Křetin — *Kršetina*

33. §. Kaut gan čehu literārajā izrunā dubultlīdzskāpi netiek izrunāti gari (izņemot dažus gadījumus, piem., *Anna* pv), tomēr ortografijā tie saglabājas. Šo dubultjumu atdarināšana latviešu transkripcijā netiek ievērota.

Kamenne — *Kamene*

34. §. Latviešu rakstībā neapzīmē atšķirību starp cietajiem un mīkstajiem līdzskāpiem zilbēs ar *e* un *ě*. Zilbes *te*, *de*, *be*, *pe*, *me*, *ve* ar cietajiem *t*, *d*, *b*, *p*, *m*, *v*, tāpat kā *tě*, *dě*, *bě*, *pě*, *mě*, *vě*, kur attiecīgie līdzskāpi izrunājami mīksti, transkribējamas vienādi kā *te*, *de*, *be*, *pe*, *me*, *ve*.

Běla [*bjela*] — *Bela*
Bečov — *Bečova*

35. §. Čehu un slovaku *b* [b] atdarināms latviešu valodā ar *b*.

<i>Brno</i>	— <i>Brno</i>
<i>Beroun</i>	— <i>Berouna</i>
<i>Blata</i>	— <i>Blata</i>
<i>Bítýška</i>	— <i>Bítīška</i>
<i>Bara</i> pv	— <i>Bara</i>
<i>Barbora</i> pv	— <i>Barbora</i>
<i>Blahoslav</i> pv	— <i>Blahoslavs</i>
<i>Borovanský</i> pv	— <i>Borovanskis</i>

36. §. Čehu un slovaku *c* [č] atdarināma latviešu valodā ar *c*.

<i>Cebiv</i>	—	<i>Cebiva</i>
<i>Tocov</i>	—	<i>Tocova</i>
<i>Budejovice</i>	—	<i>Budejovice</i>
<i>Jakubec</i> pv	—	<i>Jakubecs</i>
<i>Macek</i> pv	—	<i>Maceks</i>
<i>Nemcova</i> pv	—	<i>Nemcova</i>
<i>Lečice</i>	—	<i>Lečice</i>
<i>Vavřinec</i> pv	—	<i>Vavržinecs</i>

37. Čehu un slovaku *č* [č] atdarināms latviešu valodā ar *č*.

<i>Dubeč</i>	—	<i>Dubeča</i>
<i>Čepirohy</i>	—	<i>Čepirohi</i>
<i>Černá Hora</i>	—	<i>Černa Hora</i>
<i>Cervinka</i> pv	—	<i>Cervinka</i>
<i>Čáda</i> pv	—	<i>Čáda</i>
<i>Vančura</i> pv	—	<i>Vančura</i>

38. §. Čehu un slovaku *d* [d] atdarināms latviešu valodā ar *d*.

<i>Dědice</i>	—	<i>Dedice</i>
<i>Damnice</i>	—	<i>Damnice</i>
<i>Náhod</i>	—	<i>Nāhoda</i>
<i>Dobrunka</i> pv	—	<i>Dobrunka</i>
<i>Dobrovský</i> pv	—	<i>Dobrovskis</i>
<i>Šalda</i> pv	—	<i>Šalda</i>

39. §. Čehu un slovaku *d'* [d'] latviski transkribējams un izrunājams kā *dj*.

<i>Žď'arec</i> [žd'arec]	—	<i>Ždjareca</i>
<i>Medved'ov</i> [medved'ov]	—	<i>Medvedjova</i>
<i>Horný Šur</i> [hornid'ur]	—	<i>Horni Djura</i>
<i>Podhorod'</i> [podhorod']	—	<i>Podhorodja</i>
<i>Ďatlova</i> pv [d'atlova]	—	<i>Dyatlova</i>

40. §. Čehu un slovaku *f* (f) atdarināms latviešu valodā ar *f*.

<i>Farna</i>	—	<i>Farna</i>
<i>Filipov</i>	—	<i>Filipova</i>
<i>František</i> pv	—	<i>Františeks</i>
<i>Fučík</i> pv	—	<i>Fučiks</i>

41. §. **g** [g] skaņa čehu valodā sastopama ļoti reti, galvenokārt no citām valodām aizgūtajos vārdos.

<i>Galanta</i>	— <i>Galanta</i>
<i>Gregrovice</i>	— <i>Gregrovice</i>

42. §. Čehu **h** [h] atdarināms latviešu valodā ar *h*.

<i>Hrhov</i>	— <i>Hrkova</i>
<i>Hlogovec</i>	— <i>Hlogoveca</i>
<i>Horné Hámre</i>	— <i>Horne Hámre</i>
<i>Hradčani</i>	— <i>Hradčani</i>
<i>Hora</i> pv	— <i>Hora</i>
<i>Horák</i> pv	— <i>Horáks</i>
<i>Holoub</i> pv	— <i>Holoubs</i>
<i>Kohout</i> pv	— <i>Kohouts</i>

1. Piezīme. Krievu valodā čehu *h* tiek atdarināts ar *e* [gl] skaņu. Piemēram, *Hus* — *Гусь*, *Hanuš* — *Ганюш*. *Kohout* — *Кохутъ*. Bieži vien arī latviešu tekstos (it īpaši periodikā), tulkojot no krievu valodas, čehu *h* rakstīts ar *g*, kas nav pareizi.

2. Piezīme. Saskaņā ar tradīciju vārds *Praha* latviski rakstāms *Prāga*.

43. §. Čehu *ch* [χ] transkribējams ar *h* (ja vien tas neapzīmē divas atsevišķas skaņas *c* un *h*, kā tas ir vārdā *Chaltubo*).

<i>Chuchelna</i>	— <i>Hukelna</i>
<i>Duchcov</i>	— <i>Duhcova</i>
<i>Chaloup</i> pv	— <i>Haloups</i>
<i>Bozděch</i> pv	— <i>Bozdehs</i>

44. §. Čehu un slovaku *j* [j] atdarināms ar latviešu *j*.

<i>Bajč</i>	— <i>Bajče</i>
<i>Jirna</i>	— <i>Jirna</i>
<i>Zaháji</i>	— <i>Zaháji</i>
<i>Jan</i> pv	— <i>Jans</i>
<i>Jindřich</i> pv	— <i>Jindržihs</i>
<i>Jiří</i> pv	— <i>Jirži</i>

Piezīme. Nereti, pārņemot čehu īpašvārdus ar krievu valodas starpniecību, vārda sākumā *j* aplam tiek atmests, piemēram, *Irži*, *Iraseks*. Pareizi: *Jirži*, *Jiraseks*, arī *Pujmanova*, *Majerova*, nevis *Pujmanova*, *Maierova'*

45. §. Čehu un slovaku *k* [k] atdarināms latviešu valodā ar *k*.

<i>Kutná Hora</i>	— <i>Kutna Hora</i>
<i>Kalinovo</i>	— <i>Kalinovo</i>
<i>Kladno</i>	— <i>Kladno</i>
<i>Květoslava</i> pv	— <i>Kvetoslava</i>
<i>Mrštík</i> pv	— <i>Mrštiks</i>

46. §. Čehu un slovaku *l* [l] atdarināms latviešu valodā ar *l*.

<i>Dlhá Ves</i>	— <i>Dlha Vesa</i>
<i>Litovel</i>	— <i>Litovela</i>
<i>Ladislav</i> pv	— <i>Ladislavs</i>
<i>Líbuše</i> pv	— <i>Lībuše</i>

47. §. Slovaku *l'* [l'] atdarināms latviešu valodā ar *l̄*.

<i>Hel'pa</i>	— <i>Helpa</i>
<i>Pol'ana</i>	— <i>Poļana</i>
<i>Kl'učovec</i>	— <i>Kļučoveca</i>

48. §. Čehu un slovaku *m* [m] atdarināms latviešu valodā ar *m*.

<i>Meziměsti</i>	— <i>Mezimesti</i>
<i>Malá Strana</i>	— <i>Mala Strana</i>
<i>Mařena</i> pv	— <i>Maržena</i>
<i>Miloš</i> pv	— <i>Milošs</i>

49. §. Čehu un slovaku *n* [n] atdarināms latviešu valodā ar *n̄*.

<i>Nána</i>	— <i>Nāna</i>
<i>Nivnice</i>	— <i>Nivnice</i>
<i>Neruda</i> pv	— <i>Neruda</i>
<i>Anton</i> pv	— <i>Antons</i>

50. §. Čehu un slovaku *ň* [ň] atdarināms latviešu valodā ar *ñ*.

<i>Mimoň</i>	— <i>Mimona</i>
<i>Vodňany</i>	— <i>Vodņani</i>
<i>Bartůňkova</i> pv	— <i>Bartūnkova</i>
<i>Zdeňka</i> pv	— <i>Zdeņka</i>

51. §. Čehu un slovaku **p** [p] atdarināms latviešu valodā ar *p*.

<i>Podebrady</i>	— <i>Podebradi</i>
<i>Petráveč</i>	— <i>Petrāveča</i>
<i>Přibram</i>	— <i>Pršibrama</i>
<i>Procházka</i> pv	— <i>Prohāzka</i>
<i>Kvapil</i> pv	— <i>Kvapils</i>
<i>Kopta</i> pv	— <i>Kopta</i>

52. §. **q** čehu toponimikā un personvārdos nav sastopams. To lieto tikai svešas cilmes vārdos, un tas izrunājams kā *kv.* (Piemēram, *Ladislav Quis* — *Ladislavs Kviss*.)

53. §. Čehu un slovaku **r** [r] atdarināms latviešu valodā ar *r*.

<i>Brno</i>	— <i>Brno</i>
<i>Beroun</i>	— <i>Berouna</i>
<i>Rynarec</i>	— <i>Rinareca</i>
<i>Bratislava</i>	— <i>Bratislava</i>
<i>Roudný</i> pv	— <i>Roudnijs</i>
<i>Prokůpek</i> pv	— <i>Prokūpeks</i>
<i>Urbánek</i> pv	— <i>Urbāneks</i>
<i>Vrba</i> pv	— <i>Vrba</i>

54. §. Čehu burts **ř** apzīmē:

a) *rš* — pēc nebalsīgajiem līdzskaņiem.

<i>Kopřivna</i>	— <i>Kopršivna</i>
<i>Křesin</i>	— <i>Kršesina</i>
<i>Třebiz</i>	— <i>Tršebiza</i>
<i>Třesnohlavý</i> pv	— <i>Tršesnohlavijs</i>
<i>Přenosil</i> pv	— <i>Pršenosils</i>

b) *rž* — visos citos gadījumos:

<i>Řičany</i>	— <i>Ržičani</i>
<i>Podbořani</i>	— <i>Podboržani</i>
<i>Pelhřimov</i>	— <i>Pelhržimova</i>
<i>Choteboř</i>	— <i>Hoteborža</i>
<i>Řeháčeks</i> pv	— <i>Ržehāčeks</i>
<i>Bednář</i> pv	— <i>Bednaržs</i>
<i>Dvořák</i> pv	— <i>Dvoržaks</i>
<i>Bedřich</i> pv	— <i>Bedržihs</i>

Piezīme. Slovaku valodā nav **ř** skaņas.

55. §. Čehu un slovaku **s** [s] atdarināms latviešu valodā ar *s*.

<i>Staré Město</i>	— <i>Stare Mesto</i>
<i>Slavkov</i>	— <i>Slavkova</i>
<i>Osová</i>	— <i>Osova</i>
<i>Lysice</i>	— <i>Lídice</i>
<i>Sova</i> pv	— <i>Sova</i>
<i>Sušil</i> pv	— <i>Sušils</i>
<i>Přenosil</i> pv	— <i>Pršenosils</i>

56. §. Čehu un slovaku **š** [š] atdarināms latviešu valodā ar *š*.

<i>Šišov</i>	— <i>Šišova</i>
<i>Šaštín</i>	— <i>Šaština</i>
<i>Buštěhrad</i>	— <i>Buštěhrada</i>
<i>Šalda</i> pv	— <i>Šalda</i>
<i>Šimáček</i> pv	— <i>Šimáčeks</i>
<i>Šrámek</i> pv	— <i>Šrāmek</i>

57. §. Čehu un slovaku **t** [t] atdarināms latviešu valodā ar *t*.

<i>Týniště</i>	— <i>Tinište</i>
<i>Tišnov</i>	— <i>Tišnova</i>
<i>Třesov</i>	— <i>Tršesova</i>
<i>Záblati</i>	— <i>Zāblati</i>
<i>Tomaš</i> pv	— <i>Tomašs</i>
<i>Taborský</i> pv	— <i>Taborskis</i>
<i>Tučný</i> pv	— <i>Tučnījs</i>
<i>Těsnohlídek</i> pv	— <i>Tesnohlīdeks</i>

58. §. Čehu un slovaku **t'** [t'] latviski transkribējams un izrunājams kā *tj*.

<i>Lešt'</i> [lešt']	— <i>Leštja</i>
<i>Tahyňa</i> [t'ahyňa]	— <i>Tjahyňa</i>
<i>Býšť</i> [bišť]	— <i>Bišťja</i>
<i>Koťatko</i> [kot'atkó] pv	— <i>Kotjatko</i>

59. §. Čehu un slovaku **v** [v] atdarināms latviešu valodā ar *v*.

<i>Vanovice</i>	— <i>Vanovice</i>
<i>Vranov</i>	— <i>Vranova</i>
<i>Viškov</i>	— <i>Viškova</i>

<i>Vitezslav</i> pv	—	<i>Vitezslavs</i>
<i>Vavřinec</i> pv	—	<i>Vavržinecs</i>
<i>Vondruška</i> pv	—	<i>Vondruška</i>

60. §. **w** čehu un slovaku īpašvārdos sastopams ļoti reti (tikai aizguvumos no citām valodām).

<i>Gottwaldov</i>	—	<i>Gotvaldova</i>
<i>Gottwald</i> pv	—	<i>Gotvalds</i>

61. §. **x** transkribējams un izrunājams kā *ks*.

<i>Dolní Maxov</i>	—	<i>Dolni Maksova</i>
<i>Fexová</i> pv	—	<i>Feksova</i>

62. §. Čehu un slovaku **z** [z] atdarināms latviešu valodā ar **z**.

<i>Zlín</i>	—	<i>Zlina</i>
<i>Zápotocký</i> pv	—	<i>Zápotockis</i>
<i>Zahradka</i>	—	<i>Zahradka</i>
<i>Zadní Zaháji</i>	—	<i>Zadni Zahāji</i>
<i>Zahrádnik</i> pv	—	<i>Zahrādniks</i>
<i>Zubatý</i> pv	—	<i>Zubatijs</i>

63. §. Čehu un slovaku **ž** [ž] atdarināms latviešu valodā ar **ž**.

<i>Žižkov</i>	—	<i>Žižkova</i>
<i>Žiželice</i>	—	<i>Žiželice</i>
<i>Nedaříž</i>	—	<i>Nedaržiža</i>
<i>Ambrož</i> pv	—	<i>Ambrožs</i>
<i>Alžbeta</i> pv	—	<i>Alžbeta</i>
<i>Žákavec</i> pv	—	<i>Žākavecs</i>

4. Tabula čehu un slovaku valodas skaņu atdarināšanai latviešu valodā

Čehu un slovaku		Latviešu		Paragrafa, kurā aplūkota atdarināšana
rakstība	izruna	rakstība	izruna	
a	[a]	a		12
á	[á]	ā		13
b	[b]	b		35
c	[c]	c		36
č	[č]	č		37

Čehu un slovaku		Latviešu		Paragrafs, kurā aplūkota atdarināšana
rakstība	izruna	rakstība	izruna	
<i>d</i>	[d]	<i>d</i>		38
<i>d'</i>	[d']	<i>dj</i>		39
<i>e</i>	[e]	<i>e</i>		15
<i>é</i>	[é]	<i>ē</i>		17
<i>ě</i>	[ie]	<i>e</i>		16
<i>f</i>	[f]	<i>f</i>		40
<i>g</i>	[g]	<i>g</i>		41
<i>h</i>	[h]	<i>h</i>		42
<i>ch</i>	[x]	<i>h</i>		43
<i>i</i>	[i]	<i>i</i>		18
<i>í</i>	[í]	<i>ī</i>		19
<i>j</i>	[j]	<i>j</i>		44
<i>k</i>	[k]	<i>k</i>		45
<i>l</i>	[l]	<i>l</i>		46
<i>m</i>	[m]	<i>m</i>		48
<i>n</i>	[n]	<i>n</i>		49
<i>ň</i>	[ň]	<i>ñ</i>		50
<i>o</i>	[o]	<i>o</i>		20
<i>ó</i>	[o]	<i>o</i>	[ō]	20
<i>p</i>	[p]	<i>p</i>		51
<i>q</i>	[kv]	<i>kv</i>		52
<i>r</i>	[r]	<i>r</i>		53
<i>r*</i>	[rš, rž]	<i>rš, rž</i>		32, 54
<i>s</i>	[s]	<i>s</i>		55
<i>š</i>	[š]	<i>š</i>		56
<i>t</i>	[t]	<i>t</i>		57
<i>t'</i>	[t']	<i>tj</i>		58
<i>u</i>	[u]	<i>u</i>		22
<i>ú</i>	[ü]	<i>ü</i>		23
<i>û</i>	[ü]	<i>ü</i>		24
<i>v</i>	[v]	<i>v</i>		59
<i>w</i>	[w]	<i>v</i>		60
<i>x</i>	[ks]	<i>ks</i>		61
<i>y</i>	[i]	<i>i</i>		25
<i>ý</i>	[í]	<i>ī</i>		26
<i>z</i>	[z]	<i>z</i>		62
<i>ž</i>	[ž]	<i>ž</i>		63

Slovaku valodā ir vēl šādas skaņas:

<i>ä</i>	[é]	<i>ē</i>		14
<i>dz</i>	[dz]	<i>dz</i>		
<i>dž</i>	[dž]	<i>dž</i>		
<i>l̪</i>	[l̪]	<i>l̪</i>		47
<i>ö</i>	[uo]	<i>o</i>	[uo]	21

Slovaku valodā nav ū skaņas, toties ir ū [j], nav u skaņas.

¹ Skat. 54. §.

E. Īpašvārdu gramatizācija

1. Īpašvārdu dzimte

64. §. Čehu un slovaku apdzīvoto vietu (pilsētu, pilsētu daļu, ciemu utt.) nosaukumiem latviešu valodā parasti ir sieviešu dzimte.

Pilsētas	<i>Beroun</i>	— <i>Berouna</i>
	<i>Olomouc</i>	— <i>Olomouca</i>
	<i>Křesin</i>	— <i>Kršesina</i>
	<i>Třebiz</i>	— <i>Tržebiza</i>
Pilsētu daļas	<i>Žižkov</i>	— <i>Žižkova</i>
Ciemī	<i>Vranov</i>	— <i>Vranova</i>
	<i>Kl'učovec</i>	— <i>Klučoveca</i>
	<i>Filipov</i>	— <i>Filipova</i>
	<i>Nihov</i>	— <i>Nihova</i>

65. §. Āra vārdi (kalnu, upju, ezeru u. c.) parasti lietojami tādā dzimtē, kāda dzimte ir attiecīgajam latviešu valodas nomenklatūras vārdam.

Kalni	<i>Tatry</i>	— <i>Tatri</i>
	<i>Karpaty</i>	— <i>Karpati</i>
	<i>Sudety</i>	— <i>Sudeti</i>
Upes	<i>Vltava</i>	— <i>Vltava</i>
	<i>Šumava</i>	— <i>Šumava</i>
	<i>Blata</i>	— <i>Blata</i>
	<i>Váh</i>	— <i>Váha</i>
Ezeri	<i>Ribnik</i>	— <i>Ribnīks</i> (tāpat kā latviešu <i>Alauksts</i>)

66. §. Čehu un slovaku apdzīvoto vietu nosaukumi, kas beidzas ar *-o* un ir nekatras dzimtes, latviešu valodā ir nelokāmi, piem., *Kladno*, *Brno*.

67. §. Čehu un slovaku apdzīvoto vietu nosaukumi, kas beidzas ar *y*, *i*, ir daudzskaitlinieki.

Podebrady, *Meziměsti*

68. §. Personvārdu dzimte ir atkarīga no attiecīgās personas dzimuma.

Sieviešu uzvārdi čehu un slovaku valodā lielāko tiesu ir substantivizējušies piederības adjektīvi, kas atvasināti no vīriešu uzvārdiem ar piedēkli *-ová*. Ar šo pašu izskāpu tos pārņem arī latviešu valodā.

<i>Beneš</i>	—	<i>Benešová</i>	—	<i>Benešova</i>
<i>Fučík</i>	—	<i>Fučíková</i>	—	<i>Fučíkova</i>
<i>Pujman</i>	—	<i>Pujmanová</i>	—	<i>Pujmanova</i>
<i>Majer</i>	—	<i>Majerová</i>	—	<i>Majerova</i>
<i>Novotný</i>	—	<i>Novotnová</i>	—	<i>Novotnova</i>
<i>Dolejší</i>	—	<i>Dolejšová</i>	—	<i>Dolejšova</i>

Atdarinot čehu un slovaku sieviešu dzimtes uzvārdus latviešu valodā, garais galotnes patskanis ā tiek aizstāts ar īsu *a*.

No vīriešu uzvārdiem, kas beidzas ar *-ský*, *-cký* (*-skis*, *-ckis*), sieviešu uzvārdi latviešu valodā atdarināmi ar galotni *-a*

<i>Dobrovskis</i>	—	<i>Dobrovska</i>
<i>Dolanskis</i>	—	<i>Dolanska</i>
<i>Zápotockis</i>	—	<i>Zápotocka</i>
<i>Palackis</i>	—	<i>Palacka</i>

2. Ipašvārdū deklinācija

Latviešu valodā atdarinātie čehu un slovaku īpašvārdi lokāmi pēc I, II, IV vai V deklinācijas parauga.

69. §. Pēc I deklinācijas parauga lokāmi tie atdarinātie īpašvārdi, kam latviešu valodā vienskaitļa nominatīvā ir galotne *-s*. Čehu un slovaku valodā šie īpašvārdi beidzas ar līdzskani vai galotni *-ý* (latv. *-ijs*)

<i>Kropač</i>	—	<i>Kropačs</i>
<i>Horálek</i>	—	<i>Horáleks</i>
<i>Zdeněk</i>	—	<i>Zdeňeks</i>
<i>Kramář</i>	—	<i>Kramaržs</i>
<i>Zubatý</i>	—	<i>Zubatijs</i>
<i>Svetlý</i>	—	<i>Svetlijs</i>

70. §. Pēc vārda *viesis* parauga (gen. *viesa*, bez līdzskaņa mīkstinājuma) lokāmi īpašvārdi, kas čehu

un slovaku valodā beidzas ar *-ský*, *-cký* (latv. *-skis*, *-ckis*).

Dobrovský — *Dobrovskis, Dobrovska, Dobrovskim*
Palacký — *Palackis, Palacka, Palackim*

71. §. Pēc IV deklinācijas parauga latviešu valodā lokāmi čehu un slovaku īpašvārdi, kas latviskajā atdarinājumā beidzas ar *a*. Pie šīs grupas pieder a) īpašvārdi, kas jau čehu un slovaku valodā beidzas ar *-a* un šo galotni saglabājuši arī latviešu valodā, b) īpašvārdi, kas čehu un slovaku valodā beidzas ar līdzskani, bet galotni *-a* ieguvuši tikai latviskajā atdarinājumā.

<i>Praha</i>	— <i>Prāga</i>
<i>Blata</i>	— <i>Blata</i>
<i>Farna</i>	— <i>Farna</i>
<i>Barbora</i> pv	— <i>Barbora</i>
<i>Vlasta</i> pv	— <i>Vlasta</i>
<i>Eliška</i> pv	— <i>Eliška</i>
<i>Miletin</i>	— <i>Miletina</i>
<i>Beroun</i>	— <i>Berouna</i>
<i>Vyšehrad</i>	— <i>Višehrada</i>

Viriešu dzimtes personvārdi, kas čehu un slovaku valodā beidzas ar *-a*, lokāmi tāpat kā latviešu valodas IV deklinācijas viriešu dzimtes lietvārdi, piem., *Vančura*, *Vančuras*, *Vančuram*, *Vančuru* utt.; *Šalda*, *Šaldas*, *Šaldam*, *Šaldu* utt.

72. §. Čehu un slovaku vietvārdi, kas beidzas ar *-o*, ir nelokāmi. Piemēram, *Kladno*, *Brno*.

73. §. Čehu apdzīvoto vietu nosaukumi, kas beidzas ar *-y*, *-i*, lokāmi kā daudzskaitlinieki.

Podebrady — *Podebradi*, *Podebradiem*, *Podebrados*
Meziměsti — *Mezimesti*, *Mezimestiem*, *Mezimestos*

74. §. Čehu un slovaku īpašvārdi, kas beidzas ar *-e*, latviešu valodā lokāmi pēc V deklinācijas parauga.

Bedře — *Bedrže*, *uz Bedrži*, *Bedržē*
Libuše pv — *Libušes*, *Libušei*

P i e z ī m e. Tāpat pēc V deklinācijas locījumu parauga lokāmi čehu apdzīvoto vietu nosaukumi, kas

beidzas ar *-ice*, *-ovice*, kaut arī čehu valodā šie vietvārdi ir daudzskaitlinieki.

Budejovice — *Budejovice*, *Budejovicē*
Lidice — *Lidice*, *Lidicē*.

75. §. Čehu un slovaku nomenklatūras vārdi, t. i., vārdi, kas paskaidro objekta veidu (*ezers*, *kalns*, *ieleja*, *augstiene* u. tml.) ģeografiskajos nosaukumos, kas veido vārdkopu, tulkojāmi latviski, ja tie pēc savas nozīmes sakrīt ar latviešu nomenklatūras vārdiem.

Bratislavský kraj — *Bratislavas apgabals*
Machovo jezero — *Mahovo ezers*

76. §. Čehu un slovaku īpašvārdi, kas veido vārdkopu, latviešu valodas atdarinājumā rakstāmi atsevišķi.

Karlový Vari — *Karlovī Vari*
Mladá Boleslava — *Mlada Boleslava*

77. §. Ja ģeografiskais nosaukums sākas ar prievārdu, tad prievārdu raksta ar lielo burtu. Latviešu valodā šāds prievārds rakstāms kopā ar pārvaldāmo vārdu, pievienojot tam latvisko galotni.

Na Kopaninách — *Nakopanināha*
Pod Kijovem — *Podkijovema*
V Oraviciách — *Voravicijāha*

78. §. Ja čehu un slovaku īpašvārdu veido divi komponenti, no kuriem pirmais ir adjektīvs, tad garums adjektīva pēdējā zilbē nav atdarināms.

Dolní Újezd — *Dolni Újezda*
Turá Lúka — *Tura Lūka*
Horné Hámre — *Horne Hámre*
Staré Město — *Stare Mesto*

III. ĪPAŠVĀRDU UN NOMENKLATŪRAS VĀRDU SARAKSTI

A. Geografiskie nosaukumi

Annin c¹

Babiná c
Bajč c
Bečov c
Bečva u
Bedře c
Bělá c, u
Benuš c
Beroun p
Bilá Hora k
Bilovice p
Bystrica p
Bítýška u
Blansko a, c
Blata u
Bobrov c
Bohdalovice c
Boleslava p

Anina

Babina
Bajča
Bečova
Bečva
Bedrže
Bela
Benuša
Berouna
Bila Hora
Bilovice
Bistrica -
Bitiška
Blansko
Blata
Bobrova
Bohdalovice
Boleslava

¹ Nomenklatūras vārdu saīsinājumi: *a* — augstiene, *c* — ciems, *e* — ezers, *k* — kalns, *virsortne*, *klg* — kalnu grupa, *l* — līdzenumis, *m* — mežs, *n* — novads, *p* — pilsēta, *pd* — pilsētas daļas, *s* — sala, *u* — upe, *z* — zeme (Land). Zemes, apgabali u. c. administratīvie dalījumi īpaši nav minēti, ja to nosaukums ir tāds pats kā attiecīgajai pilsētai. Ar zvaigznīti (*) apzīmēti vārdi, kuru rakstībā un izrunā saglabāta līdzšinējā latviešu valodas tradīcija.

Borač c	Borača
Bořím c	Boržima
Bořitov c	Boržitova
Bosyné c	Bosine
Bouzov c	Bouzova
Bratislava p	Bratislava
Březka c	Bržezka
Březník k	Bržezníka
Březske c	Bržezske
Brno p	Brno
Bubny pd	Bubni
Bučovice p	Bučovice
Budejovice p	Budejovice
Buštěhrad p	Buštěhrada
Býšť c	Bíšťja
Cebiv c	Cebiva
Cinovec c	Cinoveca
Čačov c	Čačova
Častotice c	Častotice
Čekyně c	Čekiňe
Čepirohy c	Čepirohi
Černá Hora k, p, c	Černa Hora
Černčice c	Černčice
Černiv c	Černiva
Černos c	Černosa
Černuc c	Černuca
Čertyně c	Čertiňe
Česká Lípa p	Česka Lípa
České Budejovice p	Česke Budejovice
České Středohoří klg	*Čehu Vidus kalni
Česko z	Čehija
Československo valsis	*Čehoslovakija
Český Les a	*Čehu mežs
Čičenice c	Čičenice
Čierna c	Čjerna
Damle c	Damle
Damnice c	Damnice

Detva <i>c</i> , <i>n</i>	Detva
Dedicě <i>c</i>	Dedice
Dlhá Ves <i>c</i>	Dlha Vesa
Dobříč <i>c</i>	Dobržiča
Dolní Maxov <i>c</i>	Dolni Maksova
Dolní Újezd <i>c</i>	Dolní Újezda
Dubeč <i>c</i>	Dubeča
Dubňany <i>c</i>	Dubňani
Duchov <i>p</i>	Duhova
Dunaj <i>u</i>	*Donava
Ďumbier <i>p</i>	Djumbjera
Ďablice <i>c</i>	Djablice
Ervěnice <i>c</i>	Ervenice
Farna <i>c</i>	Farna
Filipov <i>c</i>	Filipova
Fintice <i>c</i>	Fintice
Galanta <i>c</i>	Galanta
Gottwaldov <i>p</i>	Gotvaldova
Gregrovce <i>c</i>	Gregrovce
Hron <i>u</i>	Hrona
Haná <i>u</i>	Hana
Hatrvičovice <i>c</i>	Hatrvičovice
Hel'pa <i>c</i>	Helpa
Heřmanov <i>c</i>	Heržmanova
Hlogovec <i>p</i>	Hlogoveca
Hluboké <i>c</i>	Hluboke
Horné Dubové <i>c</i>	Horne Dubove
Horné Hámre <i>c</i>	Horne Hámre
Horný Bar <i>c</i>	Horni Bara
Horný Ďur <i>c</i>	Horni Djura
Hořovice <i>c</i>	Horžovice
Host'ovce <i>c</i>	Hostjovce
Hřihov <i>p</i>	Hrhova
Hrubý Jeseník <i>k</i>	Hrubi Jesinika
Hředle <i>c</i>	Hřzedle
Hůrka <i>k</i>	Hürka

Choteboř <i>p</i>	Hoteborža
Chuchelna <i>c</i>	Huhelna
Ivanovice <i>c</i>	Ivanovice
Jablonec <i>p</i>	Jabloneca
Jakubov <i>c</i>	Jakubova
Janské Lázně <i>p</i>	Janske Lázne
Jasenice <i>c</i>	Jasenice
Javorník <i>k</i>	Javornika
Jedlina <i>c</i>	Jedlina
Jedov <i>p</i>	Jedova
Jestřabi <i>c</i>	Jestršabi
Jičín <i>p</i>	Jičina
Jihlava <i>p</i>	Jihlava
Jilovo <i>c</i>	Jilovo
Jindřichov <i>p</i>	Jindřihova
Jindřichov Hradec <i>p</i>	Jindřihov Hradeca
Jinošov <i>c</i>	Jinošova
Jirná <i>k</i>	Jirna
Josva <i>c</i>	Jovsa
Jurova <i>c</i>	Jurova
Kalinčiakovo <i>c</i>	Kalinčakovo
Kalinovo <i>v</i>	Kalinovo
Kamenec <i>c</i>	Kameneca
Karlovarská vrchovina <i>a</i>	*Karlovi Varu augstiene
Karlový Vari	Karlovi Vari
Kladno <i>p</i>	Kladno
Kl'učovec <i>c</i>	Klučoveca
Kmet'ovo <i>c</i>	Kmetjovo
Kobyly <i>c</i>	Kobili
Kocel'ovce <i>c</i>	Koceļovce
Kojatin <i>p</i>	Kojatina
Kolodeje <i>c</i>	Kolodeje
Komjátná <i>c</i>	Komjātna
Konešin <i>c</i>	Konešina
Konojedy <i>c</i>	Konojedi
Kopeč <i>c</i>	Kopeča
Kopřivna <i>k</i>	Kopršivna
Kornice <i>c</i>	Kornice

Koroseky	c	Koroseki
Kostol'any	c	Kostołani
Košikov	c	Košikova
Kovářska	c	Kovářska
Kralice	c	Kralice
Králíky	c	Králíki
Král'ová	c	Kráľova
Králův Dvůr	p	Králův Dvůra
Krásná	c	Krásna
Krásná hora	c, k	Krásna Hora
Krokočín	c	Krokočina
Krupina	p	Krupina
Krupinská vrchovina	a	*Krupinas augstiene
Krušné hory	klg	*Rūdu kalni
Křetin	p	Křetina
Křešin	p	Křešina
Křovi	c	Křšovi
Křtiny	c	Křštini
Kuroslepy	c	Kuroslepi
Kutná Hora	p	Kutna Hora
Kyjov	c	Kijova
Kysak	c	Kisaka

Labouň	c	Labouňa
Lahovice	c	Lahovice
Lečice	c	Lečice
Ledenice	c	Ledenice
Leopoldov	p	Leopoldova
Letovice	c	Letovice
Lešt'	c	Leštja
Lhánice	c	Lhánice
Liberec	p	Libereca
Lidice	c	Lidice
Litomeřice	p	Litomeržice
Litovel	p	Litovela
Litultovice	c	Litultovice
Lomnice	c	Lomnice
Lomnický štit	k	*Lomnices smaile
Lysá hora	k	Lisa Hera
Lysice	c	Lisice

L'ubel'a c	Lubela
L'ubotin p	Lubotina
Májúvka c	Májúvka
Machovo jezero c	Mahovo ezers
Malá Fatra klg	*Mazā Fatra
Mali Karpaty klg	*Mazie Karpati
Malý Dunaj u	*Mazā Donava
Marianské Lázně p	Marianske Lāzpe
Měčín p	Mečina
Medenec c	Medeneca
Medved'ov c	Medvedjova
Melnické Vtelno c	Melnicke Vtelno
Meziměsti c	Mezimesti
Mičechvosty c	Mičehvosti
Milčín p	Milčīna
Mimoň p	Mimoňa
Mladá Boleslava p	Mlada Boleslava
Morava z	*Morāvija
Moravská Brana a	*Morāvijas vārti
Modřice c	Modržice
Mohelno c	Mobelno
Morava u	*Morāva
Moravská Ostrava p	*Morāvijas Ostrava
Most p	Mosta
Myjava u, c	Mijava
Myslejovice p	Mislejovice
Na Borkách c	Naborkāha
Na Kopaninách c	Nakopanināha
Nad Novým c	Nadnovīma
Náhod p	Nāhoda
Naloučany c	Naloučani
Nedaříž c	Nedaržīža
Němčice c	Nemčice
Nihov p	Nihova
Nimburk p	Nimburka
Nivnice c	Nivnice
Nízký Jeseník klg	Nizki Jesenika
Nízny Slavkov p	Nižni Slavkova

Nová Baňa *p*
Nové Zamki *p*

Ocmanice *c*
Okarec *c*
Olomouc *p*
Olovena *c*
Oslava *u*
Osoba *c*
Ostrov *p*
Otradice *c*

Papin *c*
Pardubice *p*
Pelhřimov *p*
Petráveč *c*
Piešt'any *p*
Plzeň *p*
Podbořany *p*
Podhorod' *c*
Podhaji *c*
Pol'ana *c*
Popradno *c*
Popůvky *c*
Potôčky *c*
Pôtor *c*
Praha *p*
Prešov *p*
Prostejov *p*
Příbram *p*
Prievizda *c*
Prybyslav *p*
Pozd'atin *p*
Pucov *c*
Pyšel *c*

Radouň *p*
Radouš *c*
Rajčianka *c*
Řičany *c*

Nova Baňa
Nove Zamki

Ocmanice
Okareca
Olomouca
Olovena
Oslava
Osoba
Ostrova
Otradice

Papina
Pardubice
Pelhržimova
Petráveča
Piešt'jani
*Pilzene
Podboržani
Podhorodja
Podhaji
Poľana
Popradno
Popūvki
Potočki [potuočki]
Potora [puotora]
*Prága
Prešova
Prostejova
Pršíbrama
Prjevizda
Pribislava
Pozdjadina
Pucova
Pyšela

Radouňa
Radouša
Rajčanka
Ržičani

Rumburk <i>p</i>	Rumburka
Ružomberok <i>p</i>	Ružomberoka
Rybany <i>c</i>	Ribani
Rynarec <i>c</i>	Rinareca
Řepeč <i>c</i>	Ržepeča
Řeteč <i>c</i>	Ržeteča
Sázava <i>u</i>	Sázava
Sedlec <i>c</i>	Sedleca
Sedloňov <i>c</i>	Sedloňova
Senorady <i>c</i>	Senoradi
Skřinářov <i>c</i>	Skršinářzova
Slezko <i>z</i>	Silēzija
Slovenske Krušnohorie <i>klg</i>	*Slovaku Rūdu kalni
Slovenskō <i>z</i>	Slovakija
Smrk <i>c, k</i>	Smrka
Sněžník <i>k</i>	Snežníks
Staré Město <i>pd</i>	Stare Mesto
Sobeslav <i>c</i>	Sobeslava
Sokolov <i>c</i>	Sokolova
Staj <i>c</i>	Staja
Studenec <i>c</i>	Studeneca
Sudety <i>klg</i>	Sudeti
Sudice <i>c</i>	Sudice
Svatava <i>c</i>	Svatava
Svéraz <i>c</i>	Svēraza
Šaštín <i>c</i>	Šaština
Šišov <i>c</i>	Šišova
Štitník <i>k</i>	Štitnika
Šumava <i>a</i>	Šumava
Tábor <i>p</i>	Tabora
Tatry <i>klg</i>	Tatri
Temice <i>c</i>	Temice
Teplice <i>p</i>	Teplice
Tišnov <i>p</i>	Tišnova
Tocov <i>p</i>	Tocova
Trutnov <i>p</i>	Trutnova
Trstnená <i>c</i>	Trstnena
Trebiz <i>c</i>	Tršebiza

Třesov <i>c</i>	Tršesova
Turá Lúka <i>c</i>	Tura Lüka
Turčanský Svätý Martin <i>p</i>	Turčanski Svēti Martina
Týnište <i>c</i>	Tinište
Tahanovce <i>c</i>	Tjahanovce
Tahyňa <i>c</i>	Tjahiňa
U Potoka <i>c</i>	Upotoka
Usobi <i>c</i>	Usobi
Vaneč <i>c</i>	Vaneča
Vanovice <i>c</i>	Vanovice
Velešín <i>c</i>	Velešina
Velká Biteš <i>c</i>	Velka Biteša
Vestec <i>c</i>	Vesteca
Vícenice <i>c</i>	Vícenice
Vltava <i>u</i>	Vltava
Vodňany <i>c</i>	Vodňani
Vranov <i>c</i>	Vranova
Výrava <i>c, u</i>	Výrava
Vyškov <i>c</i>	Viškova
Zablati <i>c</i>	Zablati
Zábřeh <i>c</i>	Zábřeha
Zaháji <i>c</i>	Zaháji
Zahrádka <i>c</i>	Zahrádka
Zázriva <i>c</i>	Zázriva
Zňatky <i>c</i>	Zňatki
Žďarec <i>c</i>	Žďareca
Železné hory <i>kłg</i>	*Dzelzskalni
Žilina <i>p</i>	Žilina
Žiželice <i>c</i>	Žiželice
Žižkov <i>pd</i>	Žižkova

B. Personvārdi

1. Vārdi

Adam	*Ādams
Alois	Aloiss
Aluš	Alušs

Alžbeta	Alžbeta
Amalie	*Amālija
Ambrož	Ambrožs
Amos	Amoss
Anděla	Andela
Anežka	Anežka
Anna	Anna
Anton	Antons
Antoš	Antošs
Arnošt	Arnošts

Bara	Bara
Barbora	Barbora
Bareš	Barešs
Baroš	Barošs
Bartoš	Bartošs
Bavor	Bavors
Bečka	Bečka
Bedřich	Bedřihs
Bedřiška	Bedřiška
Běla	Bela
Benda	Benda
Beneš	Benešs
Blahouš	Blahoušs
Blahoslav	Blahoslavs
Blažena	Blažena
Bohdal	Bohdals
Bohdan	Bohdans
Bohouš	Bohoušs
Bohumil	Bohumils
Bohumír	Bohumirs
Bohuslav	Bohuslavs
Boleslav	Boleslavs
Bořivoj	Borživojs
Bozděch	Bozdehs
Božena	Božena
Božetěch	Božetehs
Bureš	Burešs
Burian	Burjans

Čenek	Čeneks
Čestmir	Čestmirs
Dobromil	Dobromils
Dobromila	Dobromila
Dobroslav	Dobroslavs
Dobrunka	Dobrunka
Drahomir	Drahomirs
Eliška	Eliška
Elena	Elena
Evžen	Evžens
František	Františeks
Františka	Františka
Franta	Franta
Franá	Fraņa
Hanuš	Hanušs
Haštal	Haštals
Heřman	Heržmans
Hynek	Hineks
Ignac	Ignacs
Iréna	Irēna
Jakub	Jakubs
Jan	Jans
Janouš	Janoušs
Janušs	Janušs
Jarolim	Jarolims
Jaromír	Jaromirs
Jaroslav	Jaroslavs
Ježíš	Ježišs
Jidáš	Jidāšs
Jindřich	Jindržihs
Jindřiška	Jindržiška
Jiří	Jirži
Jiřina	Jiržina
Josef	Josefs
Julius	Juliuss

Karel	Karels
Kašpar	Kašpars
Kateřina	Kateržina
Kazimir	Kazimirs
Krakonoš	Krakonošs
Krasava	Krasava
Krvštof	Krištofs
Květa	Kveta
Květoslava	Kvetoslava
Květuše	Kvetuše

Lada	Lada
Ladislav	Ladislavs
Libor	Libors
Líbuše	Líbuše
Ludmila	Ludmila
Lukaš	Lukašs

Macek	Maceks
Marek	Mareks
Marketa	Marketa
Marta	Marta
Mařena	Maržena
Matej	Matejs
Matouš	Matoušs
Mikolaš	Mikolašs
Mikulaš	Mikulašs
Milada	Milada
Miloslav	Miloslav
Miloš	Milošs
Mojžiš	Mojžišs

Oldřich	Oldržihs
Oldřiška	Oldržiška
Ondřej	Ondržejs

Pankrac	Pankracs
Pavel	Pavels
Petr	Petr
Pravomil	Pravomils

Prokop	Prokops
Prokeš	Prokešs
Pravoslav	Pravoslavs
Pravoslava	Pravoslava
Radim	Radims
Radovan	Radovans
Růžena	Růžena
Rehoř	Ržehoržs
Skalka	Skalka
Slava	Slava
Stanislav	Stanislavs
Svatopluk	Svatoplukš
Štěpán	Štepāns
Štěpánka	Štepānka
Tadeaš	Tadeašs
Tereza	Tereza
Tobiaš	Tobiašs
Tokoš	Tokošs
Tomaš	Tomašs
Urban	Urbans
Václav	Vāclavs
Vavřinec	Vavržinecs
Venuše	Venuše
Véra	Vēra
Veronika	Veronika
Vitezslav	Vitezslavs
Vitezslava	Vitezslava
Vilém	Vilēms
Viléma	Vilēma
Vilma	Vilma
Vintíř	Vintiržs
Vladimir	Vladimirs
Vladislav	Vladislavs
Vlasta	Vlasta

Vlastislav
Vlastimíř
Vojtěch
Voršila

Zbyněk
Zdeňek
Zdeňka
Zorka

Žibřid

Vlastislavs
Vlastimiržs
Vojtehs
Voršila

Zbiņeks
Zdeņeks
Zdeņka
Zorka

Žibržids

2. Uzvārdi

(Par sieviešu uzvārdu atdarināšanu skat. 68. §)

Anděl
Antoušek

Bareš
Bárta
Bartoš
Bečka
Bednař
Bělhrádek
Beneš
Bezruč
Bláha
Blatný
Bozděch
Borovanský
Borový
Borščyk
Březina

Čáda
Čapek
Čarek
Čech
Čelakovsky

Andels
Antoněks

Barešs
Bárta
Bartošs
Bečka
Bednaržs
Belhrādeks
Benešs
Bezručs
Bláha
Blatnijs
Bozdehs
Borovanskis
Borovijs
Borščiks
Bržezina

Čāda
Čapeks
Čareks
Čehs
Čelakovskis

**Černohorský
Červinka
Česal**

**Dobrovský
Doležal
Dostál
Drda
Drnák
Drtina
Durdík
Dyk
Dvořáček
Dvořák**

**Franěk
Fučík**

**Halas
Hálek
Hamza
Hamsík
Hanka
Hanuš
Hanzelka
Hašek
Havliček
Havránek
Heyduk
Hladík
Hlaváček
Hlavinka
Holeček
Holoub
Honzík
Hora
Horák
Horálek
Horký
Hostinský**

**Černohorskis
Červinka
Česals**

**Dobrovskis
Doležals
Dostāls
Drda
Drnāks
Drtina
Durdiks
Diks
Dvoržačeks
Dvoržaks**

**Fraňeks
Fučíks**

**Halass
Háleks
Hamza
Hamsiks
Hanka
Hanušs
Hanzelka
Hašeks
Havličeks
Havrāneks
Heiduks
Hladīks
Hlavāčeks
Hlavinka
Holečeks
Holoubs
Honziks
Hora
Horāks
Horáleks
Horkijs
Hostinskis**

Hostovský	Hostovskis
Hýsek	Hiseks
Chaloupecký	Haloupeckis
Chaloupa	Haloupa
Jablonský	Jablonskis
Jahoda	Jahoda
Jakubec	Jakubecs
Jaroš	Jarošs
Jávorka	Jávorka
Jehlička	Jehlička
Jelinek	Jelineks
Jeniček	Jeničeks
Jeřábek	Jeržābek
Jirásek	Jirāseks
Jireček	Jirečeks
Jirotka	Jirotka
Kadlec	Kadlecs
Kaválek	Kaváleks
Klašterský	Klašterskis
Klička	Klička
Klima	Klima
Kohoužek	Kohoužeks
Kohout	Kohouts
Kollár	Kolārs
Kolář	Kolāržs
Konůpek	Konūpeks
Kopecký	Kopeckis
Kopeček	Kopečeks
Kopta	Kopta
Korec	Korecs
Kovář	Kovāržs
Kramař	Kramaržs
Kroha	Kroha
Kropáč	Kropāčs
Krška	Krška
Křička	Kršička
Kříž	Kršižs

Kubík	Kubiks
Kubka	Kubka
Kuchař	Kuharžs
Kvapil	Kvapils
Lada	Lada
Lípa	Lípa
Loukotka	Loukotka
Macek	Maceks
Macůrek	Macůreks
Mácha	Māha
Macháček	Mahāčeks
Machar	Mahars
Maloček	Malečeks
Marek	Mareks
Mašek	Mašeks
Masaryk	Masariks
Medek	Medeks
Mikulášek	Mikulāšeks
Mokrý	Mokrijs
Morávec	Morāvecs
Mrkvička	Mrkvička
Mrštik	Mrštiks
Mucala	Mucala
Mukařovský	Mukaržovskis
Navrátil	Navrātils
Nebeský	Nebeskis
Nechvátal	Nehvātals
Nejedlý	Nejedlijs
Neruda	Neruda
Nezval	Nezvals
Novák	Novāks
Novotný	Novotnijs
Nový	Novijs
Odvárka	Odvārka
Oktábec	Oktābecs
Opolský	Opolskis

Otčenašek
Ostrčil

Palacký
Pazderník
Pecháček
Pekař
Pelíšek
Pluhař
Pokorný
Polák
Poláček
Prachař
Prasek
Pražák
Procházka
Prokůpek
Přenosil
Ptáček

Roudný
Růžička
Ryšlavý
Reháček
Rezač
Ríha

Sabina
Sedláček
Sládek
Slavík
Smetana
Smetánka
Smutný
Sova
Soukup
Spáčil
Suchý
Sušil
Starý

Otčenašeks
Ostrčils

Palackis
Pazderniks
Pehāčeks
Pekaržs
Pelišeks
Pluharžs
Pokornijs
Polāks
Polāčeks
Praharžs
Praseks
Pražāks
Proházka
Prokūpeks
Pršenosils
Ptāčeks

Roudnijs
Růžička
Rišlavijs
Ržeháčeks
Ržezačs
Ržiha

Sabina
Sedlāčeks
Slādeks
Slaviks
Smetana
Smetānka
Smutnijs
Sova
Soukups
Spāčils
Suhijjs
Sušils
Starijs

Stašek	Stašeks
Stroupežnický	Stroupežnickis
Studnička	Studnička
Svetlý	Svetlijs
Svoboda	Svoboda
Sýkora	Síkora
Šafarík	Šafaržiks
Šalda	Šalda
Šembera	Šembera
Šimáček	Šimāčeks
Široký	Širokijs
Šrámek	Šrāmekš
Štěpánek	Štepāneks
Štitný	Štitnijs
Šverma	Šverma
Táborský	Táborskis
Těsnohlídek	Tesnohlīdeks
Tkadleček	Tkadlečeks
Tomeček	Tomečeks
Tomek	Tomeks
Trávníček	Trávnīčeks
Třebízský	Tršebízskis
Třesnohlavý	Tršesnohlavijs
Tučný	Tučnijs
Turek	Tureks
Urbánek	Urbāneks
Václavek	Vāclaveks
Vančura	Vančura
Vaněk	Vaněks
Vaňorný	Vaňornijs
Váša	Vāša
Vašica	Vašica
Važný	Važnijs
Vavroušek	Vavroušeks
Vinařický	Vinaržickis
Vlček	Vlčeks

Vlk	Vlks
Vodák	Vodāks
Vojtěch	Vojtehs
Vondruška	Vondruška
Volek	Voleks
Vrba	Vrba
Vrchlický	Vrhlickis
Vychodil	Vihodils
Vymazal	Vimazals
Zahrádník	Zahrādniks
Zaorálek	Zaorāleks
Zápotocký	Zāpotockis
Zatloukal	Zatloukals
Zavada	Zavada
Zavřený	Zavrženijs
Zelený	Zelenijs
Zima	Zima
Zubatý	Zubatijs
Žákavec	Žākavecs
Žižka	Žižka

C. Nomenklatūras vārdi un citi vārdi, kas sastopami čehu un slovaku īpašvārdos

Origīnālrakstība	Transkripcija	Tulkojums
bahno	bahno	purvs, tīrelis
báň, báňe	bāň, bāňe	raktuve
baňa	baňa (slovaku)	
bilý	bili	balts
biely	bjeli (slovaku)	
blato	blato	purvs
brána	brána	vārti
brdo	brdo	mežains paugurs
břeh	bržeh	krasts
breh	breh (slovaku)	
černý	černi	melns

Originālrakstība	Transkripcija	Tulkojums
červený	červeni	sarkans
čierny	čjerni (slovaku)	melns
dědina	dedina	sādža
dłouhý	dłouhi	garš
dolina	dolina	ieleja
dolní	dolni	lejas-
dolný	„ (slovaku)	„
dráha	dráha	ceļš
důl	důl	ieleja
háj	háj	mežs, birzs
hora	hora	kalns
horní	horni	augš-
horný	„ (slovaku)	augš-
hory	hori	kalnai
hrad	hrad	pils,
hráz	hráz	aizsprosts, dam-bis
hřeben	hržeben	kalna kore, mu-gura
chlum	hlum	pakalns
javor	javor	kļava
jazero	jazero (slovaku)	ezers
jeskyně	jeskine	ala
jezero	jezero	ezers
jih	jih	dienvidi
juh	juh (slovaku)	„
kanál	kanál	kanals
kotlina	kotlina	ieplaka
krásný	krásni	skaists
lázně	lázne	ūdeņi, peldvietas
les	les	mežs, kalni
letiště	letište	lidlauks
malý	mali	mazs
město	mesto	pilsēta
mezi	mezi	starp
miesto	mjesto (slovaku)	apdzīvota vieta, pilsēta
mlyn	mlin	dzirnavas
modrý	modri	zils

Origīnālrakstība	Transkripcija	Tulkojums
most	most	tilts
náměsti	náměsti	laukums
nižní	nižní	lejas
nižný	„ (slovaku)	„
nový	novi	jauns
osada	osada	ciemats
ostrov	ostrov	sala
pahorek	pahorek	paugurs
potok	potok	strauts
pramen	pramen	avots
přesmyk	přesmik	kalna pāreja
řeka	ržeka	upe
rieka	rijeka (slovaku)	„
rovina	rovina	līdzenums
rudý	rudi	sarkans
rybník	ribnik	dīķis, ezers
sever	sever	ziemeļi
silnice	silnice	šoseja
stanice	stanice	stacija
starý	stari	vecs
stredný	stredni (slovaku)	vidus
střední	strředni	„
ústi	ústi	grīva
ustie	ustje (slovaku)	„
velký	velki	liels
vel'ky	velki (slovaku)	„
ves, vesnice	ves, vesnice	sādža, ciems
vrh	vrh	kalns, kalna gatne
vyhod	vihod	austrumi
vysoký	visoki	augsts
výspa	víska	sala
zahrada	zahrada	dārzs
zámek	zámek	pils
západ	západ	rietumi
zelený	zeleni	zaļš